

рослих людях залежність від когось з батьків, що неявно навчили дитину поводитися помилковим, непродуктивним, невротичним чином.

Гулдинг вивели цілий перелік батьківських директив:

1. "Не живи" ("Мені не потрібна така погана"). Прихованим сенсом передачі такої директиви є полегшення управління дитиною за допомогою збудження в неї хронічного почуття провини, пов'язаного з фактом самої її присутності в житті батьків. Дорослий як би змушує дитину повірити в її (дитини) відповідальність за невіршені завдання дорослого.

2. "Не будь дитиною" ("Ну ти ж не маленький, щоб ..."). Така директива дістається єдиним чи старшим дітям і з'єднана з придушенням дитячих, безневинних бажань, які самі пов'язані зі здатністю до творчості, самовияву.

3. "Не рости" ("Ти ще мала, щоб фарбуватися", "Не поспішай дорослішати"). Найчастіше дістається молодшим чи єдиним дітям. Таку директиву дитині дають батьки, що бояться дорослішання своєї дитини і настання того моменту, коли вона, залишивши родину, залишить їх знову обличчям до обличчя один з одним, як на початку подружжя [1, с. 64-65].

Отже, необхідно пам'ятати такі загальні сімейно-психологічні чинники, що мають виховне значення: брати активну участь в житті сім'ї; завжди знаходити час, щоб поговорити з дитиною; цікавитися проблемами дитини, вникати у всі виникаючі в її житті складності; не чинити на дитину натиску, допомагаючи їй, тим самим, самостійно приймати рішення; поважати право дитини на власну думку, мати уявлення про різні етапи в житті дитини. І тоді в Вашій родині буде мир та злагода, а в суспільстві менша кількість злочинів.

Література

1. Гулдинг М.М. Психотерапія нового рішення/Гулдинг М.М., Гулдинг Р.М. – М.: Класс, 2001. – 134с.
2. Фельдштейн Д.І. Формування особистості дитини в підлітково-му віці. Психологія виховання підлітка / Фельдштейн Д.І. – К. : Алерта, 2003. – 265 с.

ДО ПИТАННЯ ПРО ФУНКЦІЇ ПРАВОВОГО НАВЧАННЯ

Важливою складовою правової політики у демократичних країнах є створення умов для реалізації громадянами своїх прав і свобод. Для цього потрібно забезпечити доступ до права, що означає надання можливості отримання ними широкої правової інформації та належної юридичної допомоги. Політико-правова ситуація, яка склалася в Україні останніми роками, переконливо засвідчує: рівень правових знань громадян є вагомим чинником демократизації державно-правових процесів. Тому наукове дослідження питань правового навчання суспільства є актуальною проблемою правової науки.

Окремі аспекти правового навчання досліджувалися вітчизняними та зарубіжними вченими. Проблему правового навчання через категорії правової освіти, правосвідомості та правової культури досліджували А.М. Айзенберг, В.В. Головченко, Н.М. Оніщенко, І.Ф. Рябко, О.Ф. Скакун, В.А. Уткін, Ю. С. Шемшученко та інші. Але проблематика правового навчання залишається недостатньо розробленою в юридичній науці.

Після проголошення незалежності і визначення пріоритетом гуманітарної, соціальної та правової політики права людини проводилася державна політика щодо правової освіти населення. Так, у Кабінетом Міністрів України у 1995 році було затверджено Програму правової освіти населення, а у 2001 – Указом Президента було затверджено Національну програму правової освіти населення, де наголошувалося, що становлення України як демократичної, правової держави, формування засад громадянського суспільства зумовлюють необхідність підвищення рівня правової культури населення, формування у громадян поваги до права.

Досліджуючи питання функцій правового навчання доцільно розглянути сутність терміну "функція", що означає з латинської мови (functio) втілення, виконання. З точки зору філософії, функція визначається як певна діяльність, роль об'єкта в рамках певної системи, до котрої він належить [1, с. 34]. Сутність правового навчання можна дослідити за до-

помогою його функцій, оскільки саме через категорію функцій проявляється призначення даного явища в суспільстві. Аналіз правового навчання як єдиної цілісної системи допомагає визначити функції, притаманні цьому явищу: пізнавальну, культурно-виховну, попереджувальну, трансформаційну та функцію правової соціалізації [2, с. 5].

Пізнавальна функція правового навчання є визначальною. Саме через систему правового навчання людина отримує правову інформацію, в її свідомості формується система знань про право та державу. У цій функції втілюється призначення правового навчання – засвоєння людиною необхідного обсягу правової інформації для реалізації своїх прав, свобод, інтересів і виконання покладених на неї обов'язків.

Культурно-виховну функцію правового навчання можна розкрити через співставлення категорій "навчання" та "виховання". Правові знання, переконання, ставлення до виконання законів, ступінь поваги до права та стан правосвідомості в суспільстві є складовими елементами правової культури. Саме тому правове навчання спрямоване на виконання культурно-виховної функції, бо в процесі навчання закладаються основи правової вихованості особи і визначається рівень правової культури суспільства.

Попереджувальна функція проявляється у здатності запобігати правопорушенням. Володіючи необхідною правовою інформацією, людина має змогу свідомо обрати між законним та протиправним діянням. Правове навчання існує для того, щоб зменшити кількість правопорушень, попередити вчинення злочинів.

Трансформаційна функція правового навчання полягає у тому, що всі процеси, які відбуваються в правовій системі як цілісному організмі, взаємопов'язані. Без інституціональних вирішень правових питань – реформи судової системи, створення адміністративного судочинства, чіткого розподілу функцій державних установ, підвищенні рівня правової культури суспільства шляхом прищеплення населенню юридичної грамотності неможлива демократизація правових процесів.

Терміном "правова соціалізація" визначають цілковите усвідомлення людиною, громадянином своєї соціальної ролі, місця в соціальній структурі суспільства. У процесі правового навчання формується особистість людини. Це дає їй змогу пристосовуватися до життя у суспільстві, вступати у відносини з іншими суб'єктами, вчить, як необхідно діяти у правовому полі для досягнення суспільних і конкретних життєвих цілей.

У процесі правового навчання формується особистість людини, формується її правова свідомість та правова культура. Як слушно зазначають провідні українські науковці, з'ясування змісту норм права – суб'єктивних прав та юридичних обов'язків – допомагає особі співставити ці знання із існуючою практикою, накопичити правові знання, виробити власну правову позицію [3, с. 309].

Отже, досліджені функції правового навчання неможливо вважати вичерпним їх переліком. Дослідивши функції правового навчання, маємо змогу глибше зрозуміти й охарактеризувати суть і функціональне призначення системи правової поінформованості людини. Якщо особа отримує правову інформацію, в її свідомості і формується система знань про державу та право, що допоможе забезпечити формування високого рівня правової культури та попередити виникнення явища правового нігілізму.

Література

1. Новейший философский словарь / Сост. А. А. Грицанов. – Мн. : Изд. В. М. Скакун, 1998. – С. 783.
2. Іщук І. Функції правового навчання / І. Іщук // Віче. – 2010. – № 10. – С. 4-6.
3. Загальна теорія держави і права: (основні поняття, категорії, прав. конструкції та наук. концепції) / За ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 400с.

УДК 34.01 313: 001 (043.2)

Ткаченко А.К.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Головка С. Г., к.і.н., доцент

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРАВНИЧОЇ НАУКИ

Вітчизняна юридична наука у своєму розвитку є неоднозначною, що обумовлено складністю державно-правового будівництва в Україні та особливостями її суспільно-політичного устрою. З проголошенням незалежності зменшився ідеологічний тиск, відкрилися сприятливі умови для розвитку юридичної науки як самостійної системи.